

Жүйке жүйесінің сәулелік диагностикасы (негіздері)

Сәулелік зерттеу әдістері

- рентгенография
- нейросонография
- компьютерлік томография
- магнитті-резонанстық томография
- ангиография
- радионуклидтік зерттеу

Миға сәулелік зерттеу әдістерін жасауға көрсетілім

- жарақаттық зақымдалулары
- мидың қан айналулық бұзылыстары
- ісіктер
- қабыну аурулары
- жалпы милық және ошақты неврологиялық симптоматикасы
- көру, есіту, сөйлеу, есте сақтау бұзылыстары

Жұлынға сәулелік зерттеу әдістерін жасауға көрсетілім

- іштен туа аномалия
- жарақаттық зақымдалулар
- дегенеративтік өзгерістер
- қабыну аурулары
- ісіктер

Бас сүйегінің рентгенологиялық зерттеулері

- бас сүйегі күмбезінің жағдайын бағалау
- бас сүйегі негізінің жағдайын бағалау
- түрік ершігінің жағдайын бағалау

Бас сүйегі рентгенологиялық зерттеулерінің бағыттары

- тура
- бүйірлік
- аксиалдық
- жартылай аксиалдық
- дәлдеп алынған

Бас сүйегінің рентгенограммасында

- Бет, күмбез және негізі
- Қойнаулар (маңдай, торлы, жоғарғы жақ, негізгі)
- Емізік тәрізді өсіндінің ұяшықтары
- Күмбез сүйегінің қалыңдығы қалыптыда - 0,4-1 см, шеке сүйегі аймағында ең жұқав (бүйір бағыттағы рентгенограммада жарықтанған түрде), төбе және шүйде сүйегі қалыңдау
- Күмбез сүйегі құрылымы ұсақ ұяшық түріндегі фонда жарықтанған орындар анықталады: ми қабатындағы ағаш бұтағы сияқты тармақталған артериялар, кең өзектер және жұлдыз сияқты тармақталған диплоикалық веналар, ұсақ домалақ немесе жарты ай пішінді жарықтанған пахиондық шұңқырлар
- Бастың негізі бүйір және аксиалдық бағыттағы рентгенограммада жақсы анықталады – оның ішкі бетінде алдыңғы, ортаңғы және артқы шұңқырларна көрінеді. Алдыңғы және ортаңғы шұңқырдың шекарасы негізгі сүйектің кіші қанаттары, ортаңғы және артқы шұңқырдың – түрік ершігі арқалығы және шеке сүйегі пирамидасының жоғарғы шеті
- Түрік ершігі - *Түрік ершігі* бас сүйегінің томограммасы, бүйір бағыттағы және дәлдеп алынған рентгенограммасында анықталып, гипофиздің сүйектік орналасатын орны болып есептеледі. Рентгенограммада ершіктің пішіні, алдыңғы қабырғасының, түбі, және арқалығының жағдайы, сагитталдық және вертикалдық өлшемі бағаланады.

Бас сүйегінің рентгенограммалары

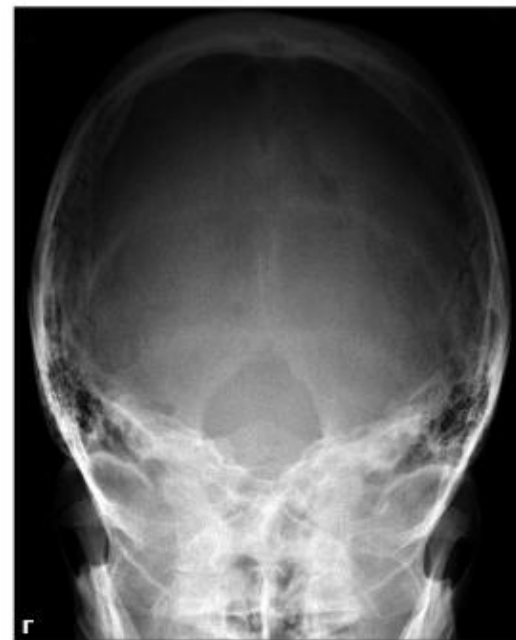
Бағыттар:

а) оң бүйір

б) сол бүйір

в) алдыңғы тура
(мұрын маңдай)

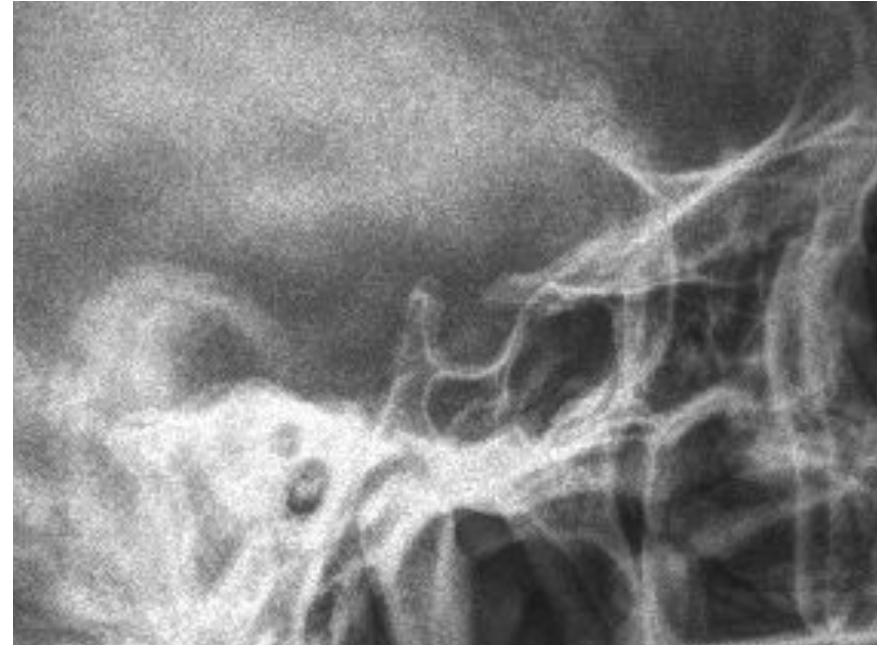
г) артқы жартылай
аксиалдық

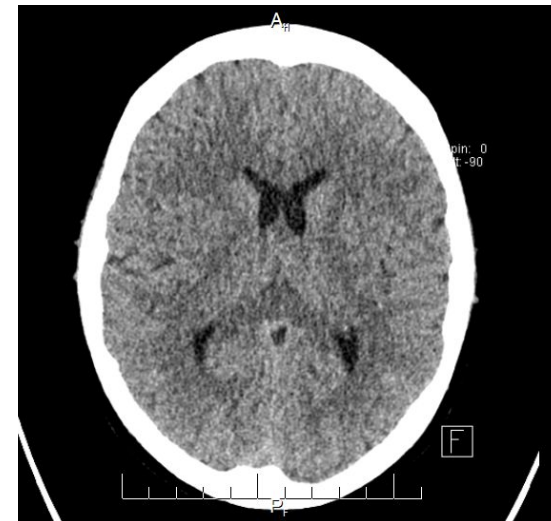
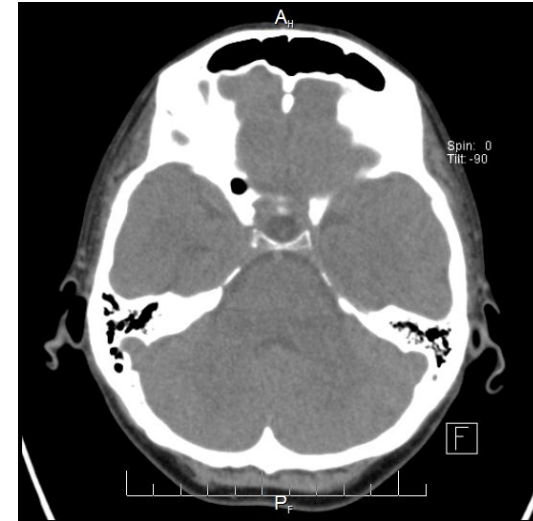
Түрік ершігінің дәлдеп алынған рентгенограммасы

Түрік ершігі бас сүйегінің томограммасы, бүйір бағыттағы және дәлдеп алынған рентгенограммасында анықталып, гипофиздің сүйектік орналасатын орны болып есептеледі. Рентгенограммада ершіктің пішіні, алдыңғы қабырғасының, түбі, және арқалығының жағдайы, сагитталдық және вертикалдық өлшемі бағаланады.

Компьютерлік томография

- сүйектің жағдайын бағалау
- мидың жағдайын бағалау
- ликворлық кеңістіктің жағдайын бағалау
- патологиялық өзгерістерді бағалау

КТ ангиография

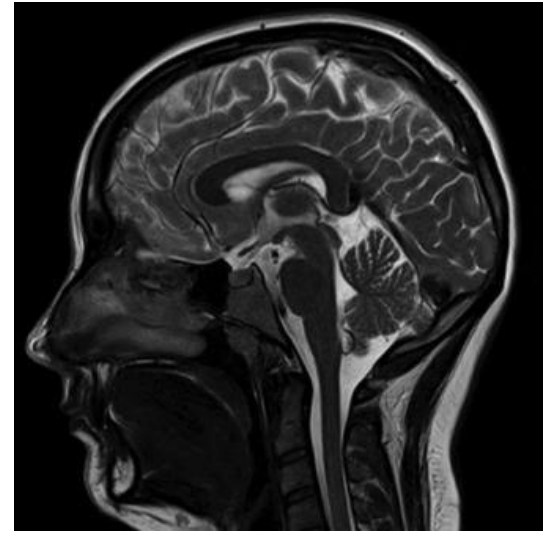
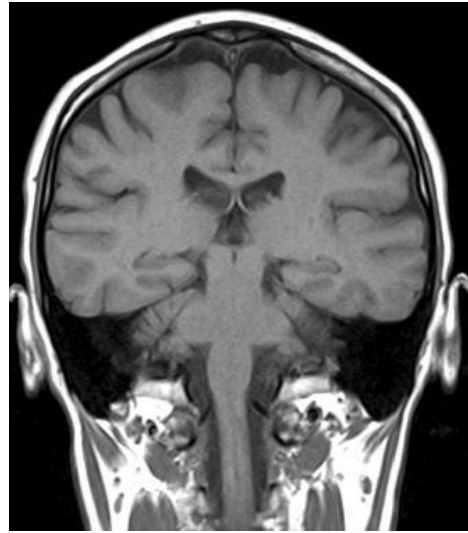
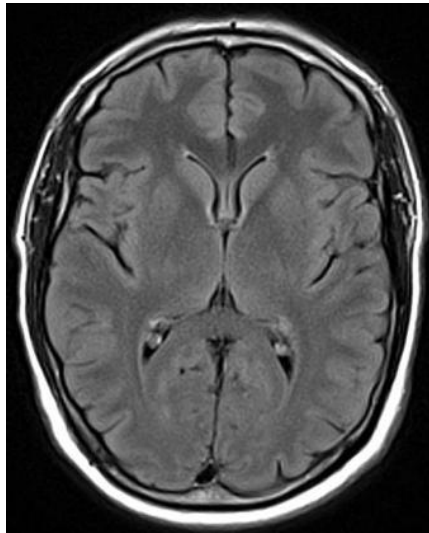
- Ми қан тамырларының жағдайын бағалау-зерттеу көк тамырға контрастық затты енгізумен жасалады

Магнитті-резонанстық томография

- ми жағдайын бағалау (ми жарты шарлары, ақ және сұр заты, ми діңгегі, мишық, қан тамырлар, ликворлық кеңістік)
- жұлынның жағдайын бағалау

Магнитті-резонанстық томограммалар

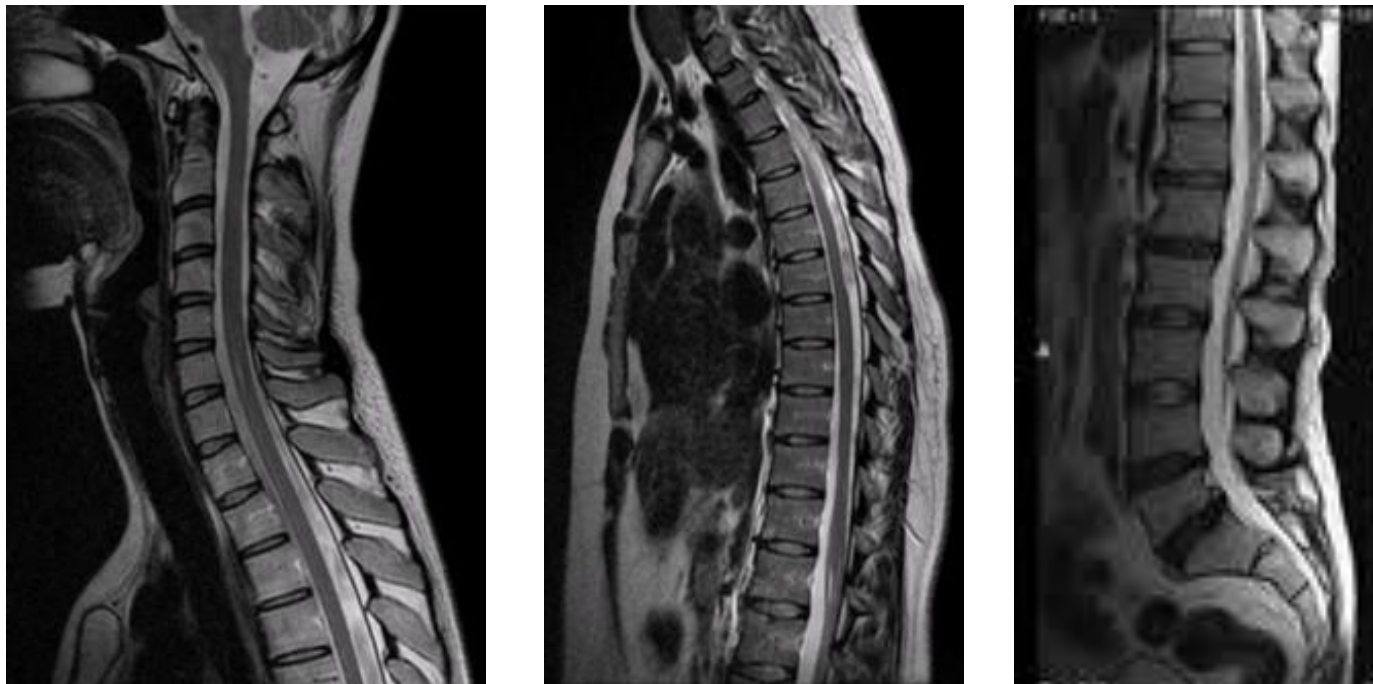
аксиалдық, фронталдық,
сагитталдық жазықтықтар

MPT ангиография

- Ми және мойын қан тамырларының жағдайын бағалау үшін

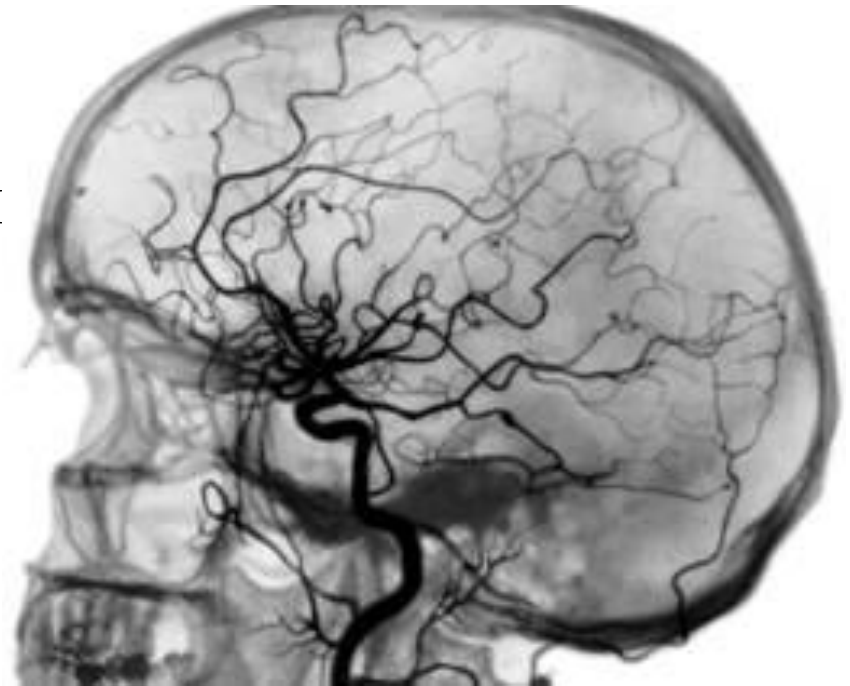
Жұлынның МРТ-сы

Омыртқаның мойын, кеуде, бел
бөлімінің магнитті-резонанстық
томограммалары

Мидың ангиографиясы (церебралдық ангиография)

- Артериалды аневризма, тамырлық мальформация, ісіктерде (ангиопластика, эмболия жасау) хирургиялық ота немесе интервенциялық зерттеулерден алдын өткізілетін қан тамырдың контрасты зерттеуі

Мидың ультрадыбыстық зерттеуі (нейросонография)

- Нәресте миының жағдайы бағаланады
- Маңдай және төбе сүйектері арасында орналасқан үлкен еңбегі, бүйірлік еңбек және үлкен шүйде тесігі арқылы жасау мүмкін.

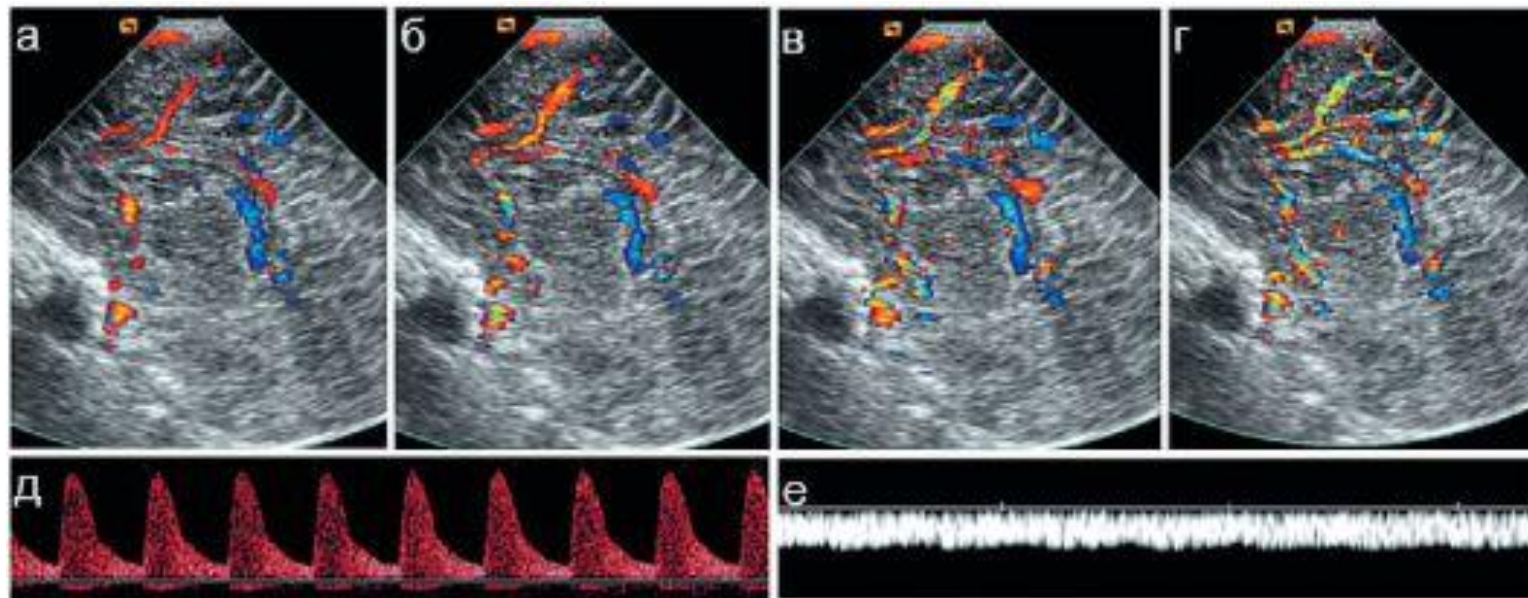
Нейросонограмма

фронталдық жазықтық

сагитталдық жазықтық

Ми қан тамырларының доплерограммасы

Нейросонограмма фронталдық жазықтық

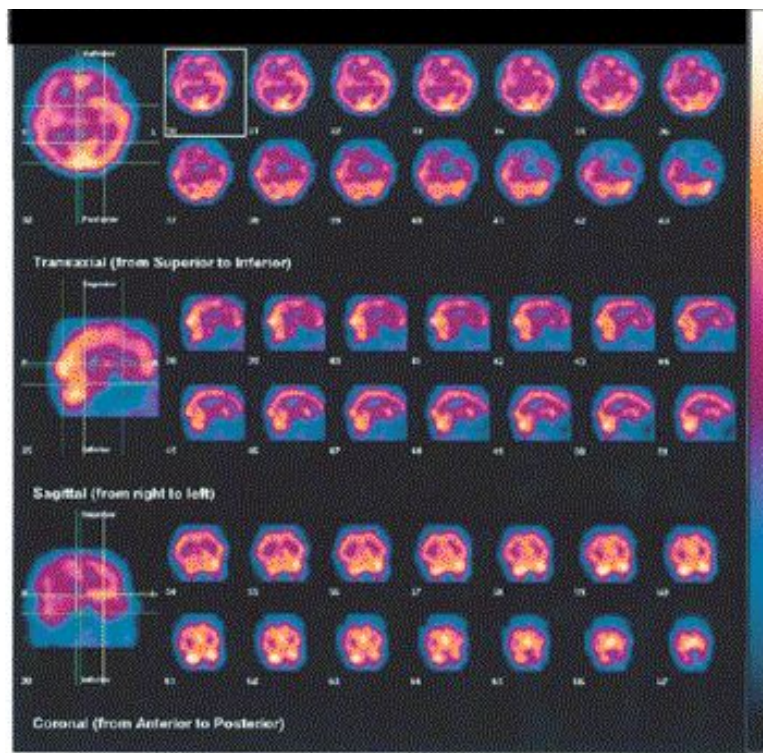

Мидың бүйірлік қарыншаларының кеңеюі

Радионуклидтік диагностика

- Радиофармпрепараттарды қолданып мидың функционалдық жағдайы зерттеледі, гипо- және гиперфункциялық аумақ, эпилептикалық ошақтың орналасқан орны анықталады.

Радионуклидтік диагностика

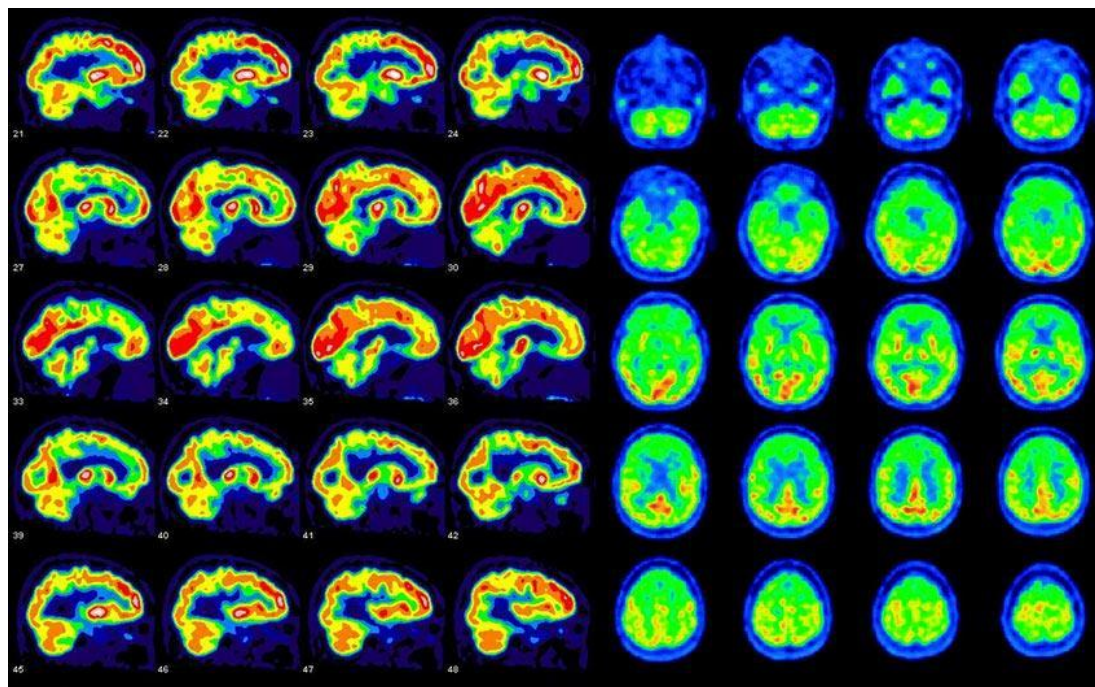

Мидың бір фотондық эмиссиондық компьютерлік томограммасы (БФЭКТ)

Позитронды-эмиссиондық томография (ПЭТ)

- Ыдырау уақыты өте қысқа радиофармпрепараттарды қолданып молекулярлық деңгейде болатын өзгерістер арқылы мидың функционалды жағдайын зерттеу.
- ПЭТ/КТ – позитронды-эмиссиондық томография компьютерлік томографиямен бірлестірілген
- ПЭТ/МРТ - позитронды-эмиссиондық томография магнитті-резонанстық томографиямен бірлестірілген

Позитронды-эмиссиондық томография/компьютерлік томография (ПЭТ/КТ)

Мидың ПЭТ/КТ-сы

Ишемиялық инсульт (жедел цереброваскулярлық жеткіліксіздік, мидың инфаркты)

- Ми артериясының тромбозы немесе эмболиясынан қанменен қамтамасыз етілуінің жеткіліксіздігінен, мидың қан айналуының жедел бұзылысынан ми тінінің зақымдалуы және қызметінің бұзылуы
- Диагностикалау әдісі – компьютерлік томография, магнитті-резонанстық томография

Компьютерлік томография. Ишемиялық инсульт.

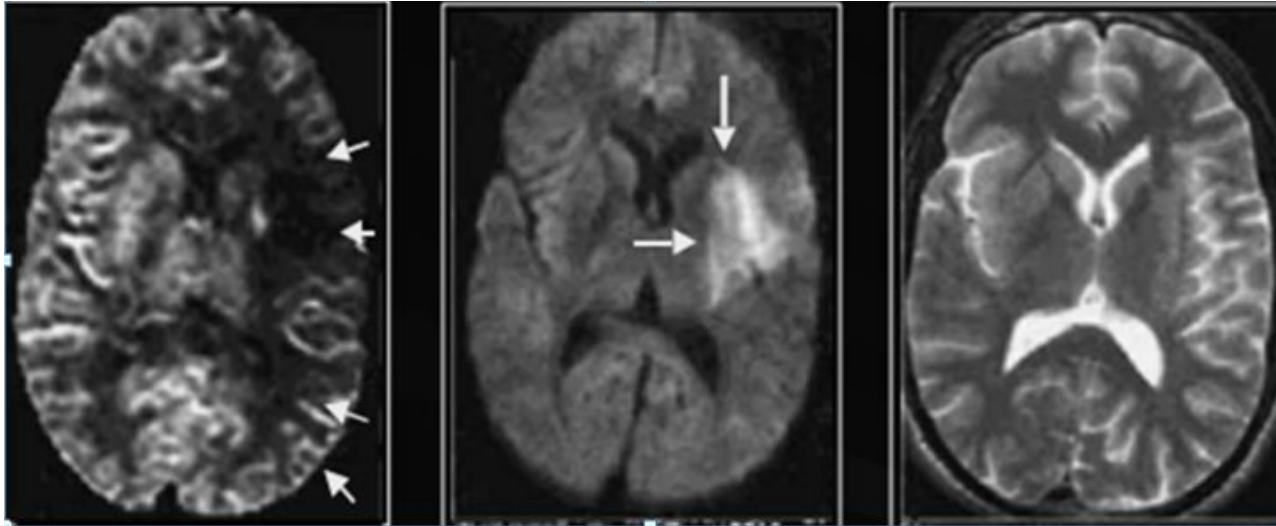
- Жедел инсульттің жедел сатысында, қан құйылу бар немесе жоқтығын анықтауда КТ мәліметті - компьютерлік томограммада – тығыздығы төмендеген аймақ визуализацияланады
- КТ ангиографияда – қан тамырдың стенозы және тромбозы анықталады

Магнитті-резонанстық томография. Ишемиялық инсульт

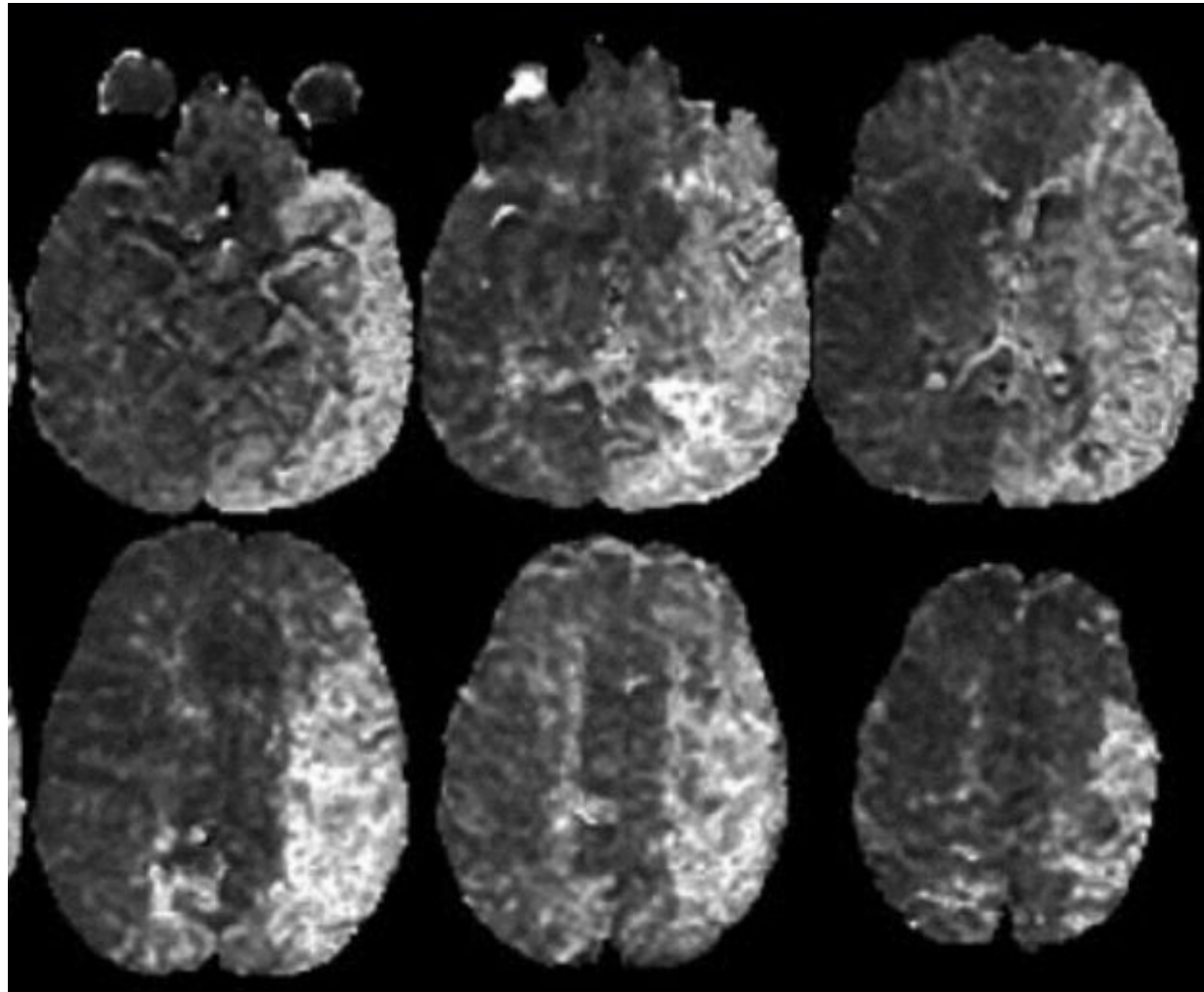
- МРТ бірінші 24 сағат ішінде 80% инсультті диагностикалайды (КТ-ға салыстырғанда сезімталдығы жоғары)
- Жедел сатысы – 2 сағатт ішінде қан тамыр контрасттылығының үдерлеу симптомы болады (қан ағысының баяулауынан)
- Жеделдеу сатысы –Т2ВИ гиперинтенсивті аймақ
- Созылмалы сатысы – Т1ВИ гипоинтенсивті және Т2ВИ гиперинтенсивті аймақ, мидың атрофиялануынан көлемінің кішіреюі мүмкін
- МР-ангиография – зақымданған қан тамыр қуысының тарылуы немесе қан ағысының бәсеңдеуі

Магнитті-резонанстық томография. Ишемиялық инсульт

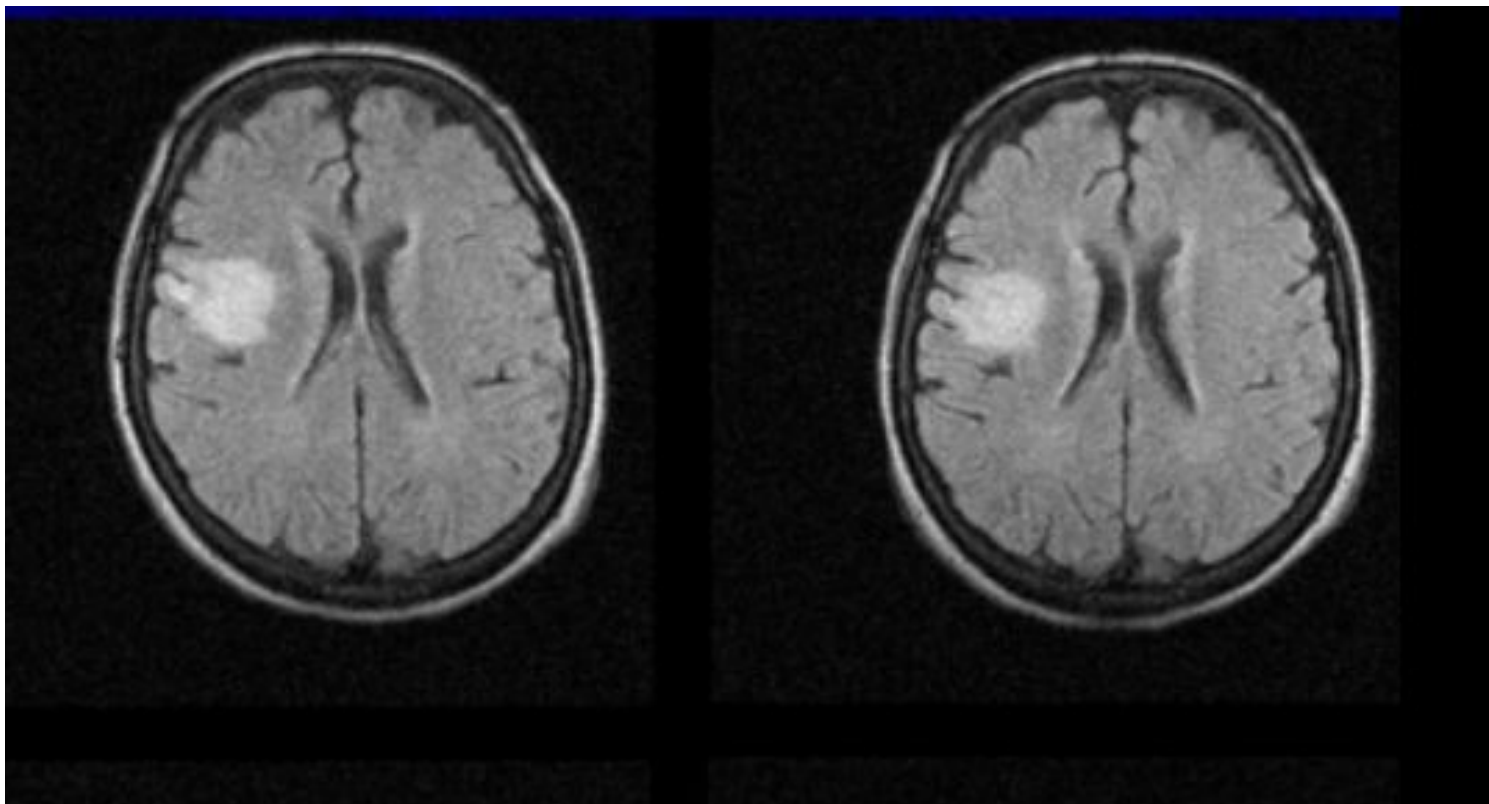

- T1ВИ аксиалдық жазықтық (А). Ми оң жарты шары төбе бөлігі ақ затында гиподенсивті аймақ және сұр затынан гиперинтенсивті сигнал. T2ВИ (Б) бұл аймақ ісінуге байланысты гиперинтенсивті сигнал береді. FLAIR (В) – ақ және сұр заттан осы аймақта гиперинтенсивті сигнал болады.

Тамыр спазмында қан тамыр перфузиясының төмендеуі (МР- перфузия)

Магнитті-резонанстық томография. Ишемиялық инсульт

Мидың МРТ -сы, FLAIR

Геморрагиялық инсульт қан құйылу)

(миға)

- Қан тамырдың жарылуынан (артерия) қан миға құйылады
- геморрагиялық инсульт жиі артериалдық гипертензия, атеросклероз және аневризмаға байланысты
- Инсультқа сирек себеп жарақат және ісіктер

Компьютерлік томография.

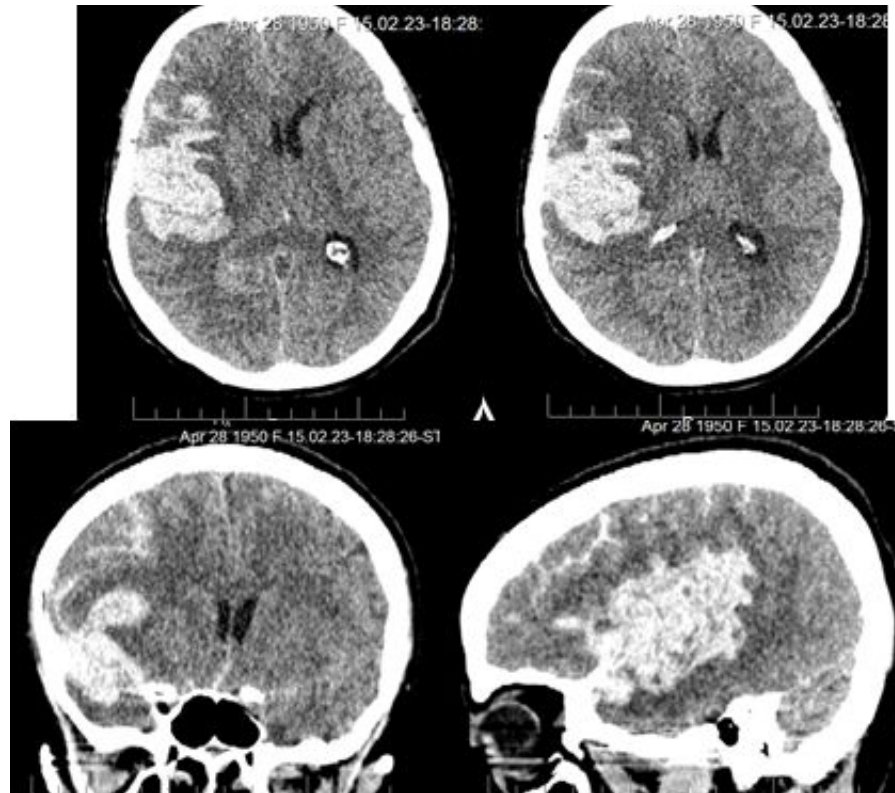
Геморрагиялық инсульт

- Ми ішілік қан құйылуда
КТ – диагностиканың
таңдау әдісі
- Бірінші сағаттан 4-7
тәулікте КТ-да
гиперденсивті аймақ
анықталады, 1-4 аптадан
кейін ол изоденсивті, 2
аптадан кейін
гиподенсивті болады

Компьютерлік томография. Геморрагиялық инсульт.

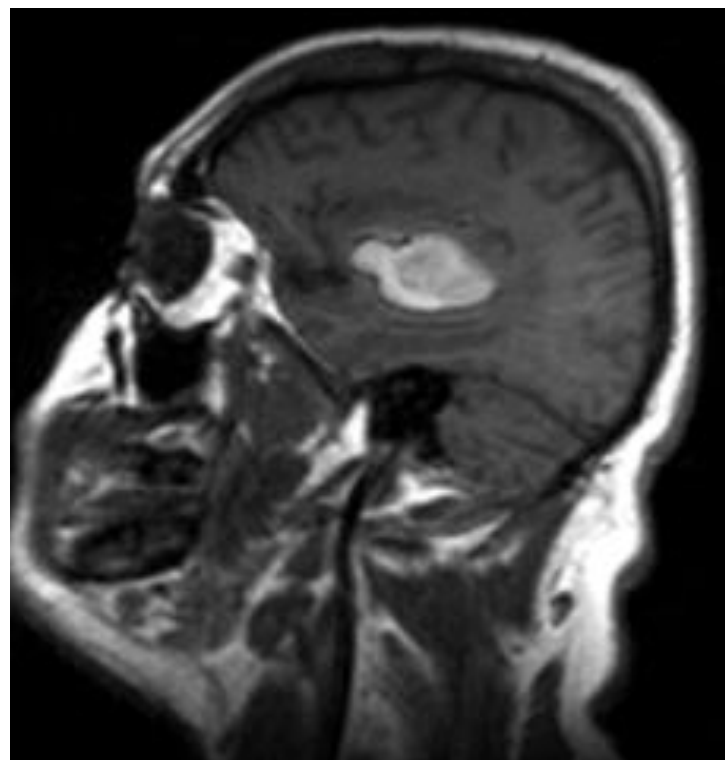

- КТ-сканда ортаңғы ми артериясы бассейнде көлемді геморрагиялық инсульт, жедел кезеңі. Бас негізінің алдыңғы және ортаңғы шұңқырындағы субарахноидалдық қан құйылу

Магнитті-резонанстық томография

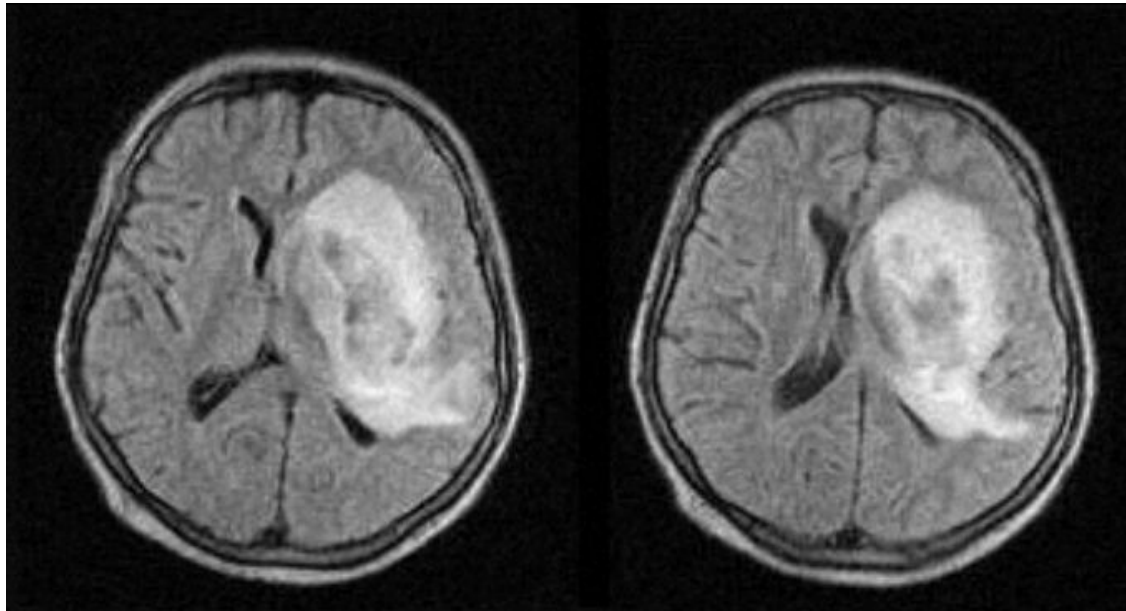
Геморрагиялық инсульт

- бірінші 24-72 сағатта
  - T1ВИ – әлсіз интенсивтілік
  - T2ВИ – 4-7 тәулікте
гипоинтенсивті сигнал
  - T1ВИ – гиперинтенсивті
  - T2ВИ – 1-4 аптада
гипоинтенсивті сигнал
  - T1ВИ – гиперинтенсивті
  - T2ВИ – 2 аптадан кейін
гиперинтенсивті сигнал
  - T1ВИ – гипоинтенсивті
  - T2ВИ – гипоинтенсивті сигнал

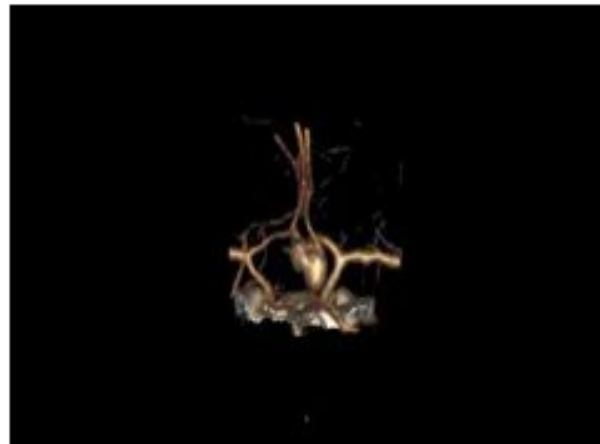
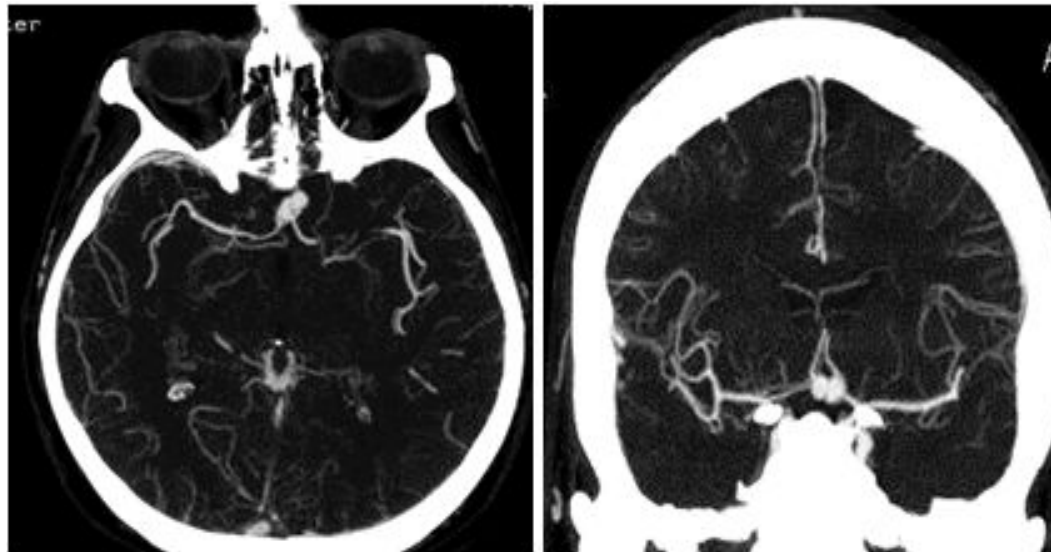
Магнитті-резонанстық томография

Геморрагиялық инсульт

Геморрагиялық инсульт. Магнитті-резонанстық томография аксиалдық жазықтықта (FLAIR). Сол төбе бөлігінің қан құйылуы. Сол бүйір қарыншаның қысылуы және деформациясы.

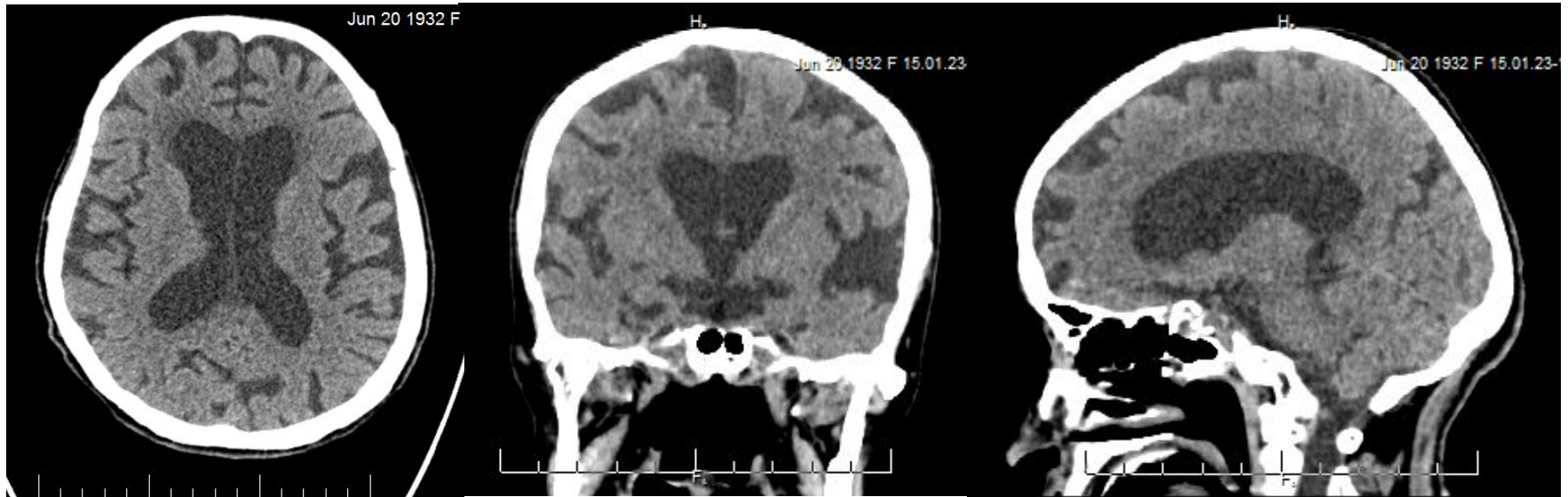
Мидың КТ ангиографиясы. Мидың алдыңғы жалғаушы және алдыңғы артериясының аневризмасы.

Нормотензивтік гидроцефалия

- Окклюзивті емес гидроцефалияның идиопатиялық түрі
- Жиі қарт адамдарда кездеседі, клиникасында триада симптомы: деменция, зәрдiң тұрмауы, адам жүрiсiнiң өзгеруi
- *Компьютерлік томография және магнитті-резонанстық томография* – қарыншалар жүйесiнiң кеңеюi, жүлгелердiң дилатациясы, сивиев жүлгесiнiң кеңеюi.

Компьютерлік томография. Нормотензивті гидроцефалия.

Аксиалдық және фронталдық жазықтықтағы КТ.
Вентрикуломегалия, маңдай мүйізі дөңгелектелген,
ұлғаюы жүлгелерге сәйкес емес.

ерекшеліктері

- Ми құрылымының анатомиялық ерекшелігі миелинизацияның толық аяқталмауы және жоғары гидрофилдігіне байланысты
- Туылудан алдын нәресте миы жарты шарлары толық емес миелинизацияланғанК, миелинизация үрдісі мишықтың қыртыс астында, ми діңгегінде басталады
- Жаңа туған нәресте миы 85% судан тұрады
- 6-жаста судың мөлшері 80% азаяды (ересектерде- 72%)
- Жаңа туған нәресте миы үлкен цистернасы ми өлшеміне салыстырғанда мектеп жасындағы бала және ересектерге қарағанда үлкен, 10 мм-ге дейін.
- Жаңа туған нәрестеде мишық намет үлкен жастағы балаға салыстырғанда визуализациялануы төмен
- Кіші жастағы бала субарахноидалды саңылауы ересектерге қарағанда кең, қалыптыда 2 мм
- Жаңа туған нәресте және 3 жасқа дейінгі балада ми қарыншалары үлкенлет (III қарынша 2-4мм, бүйірлік қарынша 4-6 мм)
- Жаңа туған және кіші жастағы нәрестеде бүйірлік қарынша қан тамырлар шоғыры ірі, оның денесі тұсында визуализацияланады
- Баланың өсуімен қан тамыр шоғыры өлшемі кішірейеді және бүйірлік қарынша үшбұрышы аймағында анықталады
- Эпифиз, ми қатты қабығының әктенуі жаңа туған және ерте жастағы нәрестеде болмайды
- Бастың күмбез сүйектері және негізі жіктер және еңбегі арқылы ажыратылған бөлек сүйектер болып көрінеді..

Баланың жүйке жүйесін визуалдық диагностикалаудың ерекшеліктері

- *нейросонографияда* – нәрестенің жасына сәйкес ми қарыншаларының ауданы және өлшемі анықталады, шеті тегіс, қан тамырлары ұлғаймаған
- *компьютерлік томография, магнитті-резонанстық томографияда* жаңа туған нәрестеде қалыпты жағдайда мидың ақ және сұр заты, ликворлық жүйенің барлық бөлімдері жақсы анықталады
- *Позитронды-эмиссиондық томографияда* қалыптыда нәресте миы активтілігі жоғары және төмен аймақ түрінде анықталады мозга. Жаңа туған кезеңде мидың қарапайым орындарының қызметі болады. Ерте балалық кезеңде алған әсерлерінен мидың шеке бөлімі қосылады.

Қалыпты омыртқаның МРТ-сы

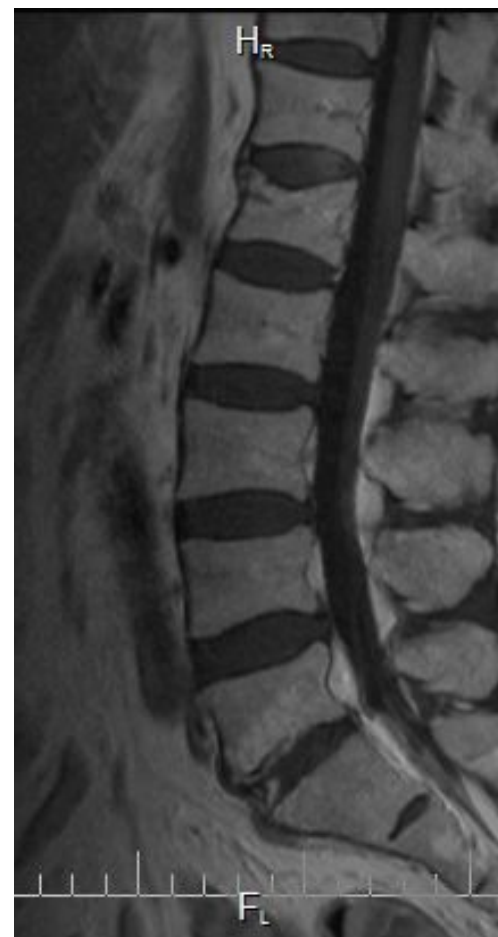

L1 омыртқаның бітіп кеткен сына тәрізді сынығы

КТ

MPT

L3 омыртқа денесінің гемангиомасы

